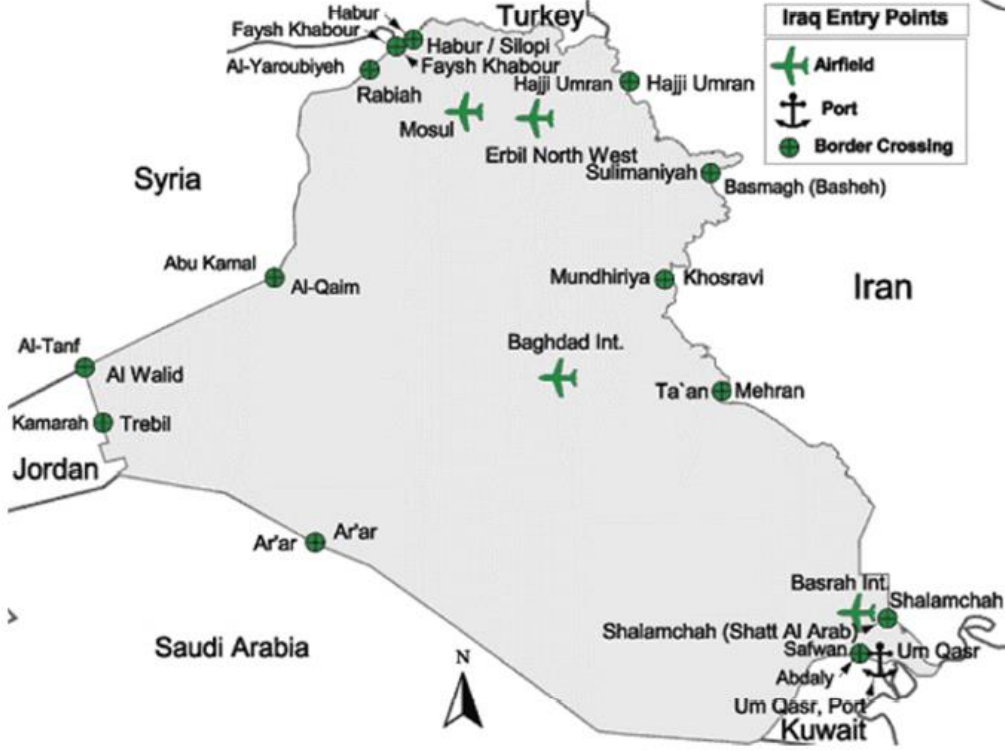

IRAK ÜLKE RAPORU

IRAK ÜLKE RAPORU

• EKONOMİK VE SOSYAL GÖSTERGELER

GSYİH (Milyon \$)	240.006
KBGSYİH (\$)	5.513
Büyüme Oranı	%4.50
Nüfus	33.700.000
Yüzölçümü (km ²)	441.839
Başkent	Bağdat

Bir Ortadoğu ülkesi olan Irak, Türkiye ile 352 km sınıra sahiptir. Petrol, Irak ekonomisinin dayandığı temel sektördür. Ham petrol ihracatı milli gelirin % 60'ını, kamu gelirlerinin ise yaklaşık % 90'ını oluşturmaktadır.

Ülkedeki ana petrol üretim bölgeleri, güneyde Basra ile kuzeyde Kerkük bölgesidir. Ham petrol Kuzey Irak'ta Baiji, Bağdat'ta Dora ve Basra'daki rafineri tesislerinde işlenmektedir. Kısa ve orta vadede üretimin artırılabilmesi, daha küçük ve yerel baz da birleşmiş rafinerilerin kurulmasına bağlıdır.

Irak'ın en önemli ihracat (%99) kalemi petroldür. 2017 yılı ihracat hedefi, 12 milyon varil/gün petroldür. Petrolün uluslararası varil fiyatının geçmiş yıllarda 100 doların üzerinde seyretmesi bütçe açığının azalmasına önemli katkı sağlamıştır.

Dış krediler konusunda, kamu bankası olan Trade Bank of Iraq önemli rol oynamaktadır. Yatırımcı kamu kurumları ihale bedeli ödemeleri, teminat mektubu gibi finansal işlemlerini genelde TBI üzerinden yürütmektedir.

Özel sektör, finansal ve iş tecrübesi açısından yetersizdir. Bu bağlamda yabancı firmalara gereksinim vardır. Nitekim, Irak Konut Bakanı basına yaptığı bir açıklamada, okul, hastane, yol/köprü, konut ve altyapı projelerini gerçekleştirebilmeleri için yabancı firmalara ihtiyaç duyduklarını dile getirmiştir. Dolayısıyla yabancı yatırımcıya yönelik kasıtlı bir engel/kısıtlayıcı bir uygulama veya politika söz konusu değildir.

Irak Özel Sektörü ülkenin dönem dönem yaşadığı siyasi, askeri ve mali sıkıntılar nedeniyle gelişmemiştir.

Irak'da hemen her bakanlığa bağlı devlet (sanayi/ticaret/inşaat) şirketleri bulunmaktadır. Devlet, ülkenin ihtiyaçlarını bu şirketler kanalıyla temin etmektedir. Bu şirketlerin 200 civarında olduğu ve bazılarının çok az hisselerinde (%5-10) özel şahısların payı bulunduğu bilinmektedir. İşsizlik ciddi bir toplumsal sorundur. İşsizlik oranı (aktif işgücü içindeki) ülke genelinde %8'dir (en geniş tanımlama kapsamında ise %11'e kadar yükselmektedir).

• SANAYİ SEKTÖRÜ

Irak'ın sanayi kuruluşlarının başında petrol arıtma ve petrokimya tesisleri gelir. Bunun yanı sıra gıda maddesi, meşrubat, sigara, tekstil ürünü, giyim eşyası, mobilya, kâğıt, kimyasal madde, plastik, çimento, tuğla ve diğer inşaat malzemeleri, toprak eşya, madeni eşya ve büro malzemeleri üreten sanayi kuruluşları bulunmaktadır. İmalat sanayisinin gayri safi yurtiçi hasıladaki payı % 10'dur. Çalışan nüfusun yaklaşık % 11'i sanayi sektöründe iş görmektedir. Buna petrol tesislerinde çalışanlar da dahildir. Uluslararası ambargodan diğer sektörler gibi sanayi sektörü de büyük ölçüde olumsuz yönde etkilenmiştir.

Irak'ta çıkarılan petrolün mühim bir kısmının ham olarak ihraç edilmesine rağmen, sanayinin en önemli kolu petrol rafinerizasyonu ve petro-kimyadır. Petrol rafinerileri Bağdat, Basra, Kerkük ve Musul'da; petro-kimya tesisleri ise Bağdat'ta bulunur. Sanayinin bu kolunda genelde Rus teknolojisi kullanılmaktadır. Petrolü pamuklu, yünlü ve ipeklilik dokuma takib eder. Tekstil sanayii Bağdat, Musul ve Hilla'da toplanmıştır. Yakın tarihte büyük ilerleme gösteren diğer sanayi dalları, çimento ve sun'i gübre üretimidir. Konserve, şeker, sigara, nebati yağ ağaç ürünleri imalatı da tarıma bağlı olarak gelişmektedir. Ülke diğer birçok sanayi kolunda olduğu gibi tarım araçları ve otomotiv sanayiinde de Sovyet teknolojisinden faydalanmaktadır. Körfez savaşı ile sanayi ve ekonomik durumu güçlüklerin içine düşmüştür. Memleket bir baştan bir başa harap olmuştur.

• ENERJİ SEKTÖRÜ

Irak'ın en çok sıkıntı çektiği hususlardan birisi, ülkedeki elektrik üretiminin yetersizliğidir. Irak'ın yeniden yapılanmasında en önemli konulardan birisi, elektrik üretiminin ülkenin ihtiyacını karşılayacak seviyeye getirilememiş olmasıdır. Irak Hükümeti, enerji sektöründeki verimliliği artırmak ve mevcut üretimi yükseltmek amacıyla çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Ancak, tüm bu çalışmalara rağmen elektrik sektöründeki tam anlamıyla sıkıntılar giderilememiştir. Bunda, ülkede hidroelektrik santrallerindeki su eksiklikleri, tesis yetersizlikleri, fuel oil kısıtları, enerji hatlarının savaş sırasında zarar görmesi ve dış kaynaklı elektrik alımlarında ortaya çıkan bazı anlaşmazlıklar önemli rol oynamaktadır.

Artan elektrik ithalatı da Irak'taki enerji ihtiyacının karşılanmasına önemli ölçüde katkıda bulunmuştur. Türkiye'den Irak'a olan elektrik sevkiyatının sorunsuz sürmesi, İran'ın mevcut hattın dışında ayrıca Irak'ın güneyine ikinci bir hat açması bu alanda kaydedilen önemli gelişmelerdir. Bu şekilde Irak'ın İran'dan elektrik ithalatı 2007 sonu itibarıyla iki katına çıkmış ve İran, Irak'ın enerji ithalatının 2/3'ünü tek başına karşılar duruma gelmiştir.

• İNŞAAT SEKTÖRÜ

Irak'ta inşaat ve taahhüt sektörü hızlı bir büyüme dönemine girmiştir. Günümüz şartlarına uymayan yada tahrip edilmiş yapılar yeniden inşa edilmekte, inşaat işleri ve inşaat malzemeleri pazarı gelişmektedir. Irak'ta yürütülen başlıca altyapı yatırımları, su temini projeleri, atık su arıtma tesisi, elektrik santrali, hastane, okul ve konut inşaatı, kara yolu, hava yolu, köprü ve liman inşaatı alanlarında yoğunlaşmaktadır. Irak'ta yeniden inşa, onarım ve inşaat projelerinin sayısındaki artış ve tahminlere göre bu alanda gerekli yatırım tutarının 100 milyar Amerikan doları civarında olması, çimento başta olmak üzere inşaat malzemelerine ve ilgili iş makineleri ve ekipman pazarının bu tür projelerle önümüzdeki yıllarda sürekli dinamik kalacağı öngörülmektedir.

Irakta Yatırım Ajansı'nın yaptığı çalışmaya göre Irak'ta inşaat sektöründeki potansiyel fırsatlar aşağıda değerlendirilmektedir;

Irak'ta inşaatla ilgili malzemelerin üretimi için güçlü bir temel mevcuttur ve Irak hükümeti devlet-özel sektör ortaklığı kapsamında devlet kuruluşlarıyla işbirliği yapacak özel yatırımcılar aramaktadır. Çelik, çimento, tuğla, cam ve mermer alanında ortaklık fırsatları mevcuttur. Yapılan araştırmalar sadece Basra'da 44.700 adet yeni konut yapılması ve 9.000 adet konutun da yenilenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu çalışmalara göre düşük gelirli grup için 4.300, orta gelir grubu için 22.700 ve yüksek gelir grubu için de 17.700 adet yeni konut ihtiyacı olduğu tahmin edilmektedir. Konut edindirme ulusal bir önceliktir. Ancak bunun için önemli miktarda özel sektör yatırıma ihtiyaç duyulmaktadır.

Irak'ın altyapısını geliştirmek için şu anda sayısız kamu inşaat projesi planlamaktadır. Irak hükümetinin öncelik verdiği alanlar, yol ve demiryolu inşaatı, elektrik üretimi, iletim ve dağıtım ağları, liman rehabilitasyonu ile su ve kanalizasyon arıtma tesislerinin inşası ve rehabilitasyonudur.

• TARIM SEKTÖRÜ

Dicle ve Fırat nehirlerinin aşağısındaki alüvyonlu ovalar, verimli toprakları ve bol sulama olanaklarıyla ülkenin can damarıdır. Ülkenin yaklaşık beşte birini kaplayan Suriye sınırındaki Cezire Platosu, büyük miktarda ekilebilir alan içermektedir ancak kurumaya yüz tutmuştur. Batı Çölü ülke topraklarının %40'ından fazlasını kaplamaktadır. Irak, 1980'li yıllar öncesinde oldukça kayda değer bir tarım sektörüne sahiptir. Ülkede sebze-meyvecilik, hayvancılık, kümes hayvancılığı ve balıkçılık alanında güçlü bir üretim kapasitesi mevcuttur. 1980'li yıllardan sonra ardı ardına gelen savaşlar ve istikrarsızlık sebebiyle tarımsal üretimde önemli miktarda düşüş yaşanmıştır.

Irak'ın başlıca tarım ürünleri, buğday, arpa, pirinç ve hurmadır. Ancak üretim talebi karşılayamadığından gıda ürünlerinin %65'i ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Irak'ın ekilebilir alanı yaklaşık 8 milyon hektar civarında olmasına rağmen bu alanın yılda ancak yarısı işlenebilmektedir. Tarım sektörü, GSYİH'ye katkı yapan ikinci büyük sektör (%6-8) olup toplam işgücünün dörtte birini istihdam etmektedir.

• MADENCİLİK SEKTÖRÜ

Petrol, doğalgaz, fosfat ve sülfür Irak'ın başlıca yeraltı kaynaklarıdır. Irak'ta toplam fosfat rezervlerinin 10 milyar ton civarında olduğu tahmin edilmektedir. Suriye sınırına yakın olan Akashat'taki fosfat yatakları, gübre üretimi amacı ile işletilmektedir. Irak'ta petrol arıtma işlemi esnasında bir yan ürün olarak da kükürt üretilmektedir ve Kerkük'ten çıkarılan ham petrol yüksek oranda kükürt içermektedir.

• BANKACILIK SEKTÖRÜ

Irak'taki bankacılık sisteminin yasal altyapısını düzenleyen ve 2004 yılında çıkarılan üç kanun vardır. Bunlar, Irak Merkez Bankası (The Central Bank of Iraq Law No.56 of 2004), Bankacılık (The Banking Law No.94 of 2004) ve Kara Para Aklamaya Karşı (The Anti-Money Laundering Law No.93 of 2004) kanunlarıdır. Bu üç kanuna ilaveten Irak Merkez Bankası tarafından çıkarılan yönetmelik ve genelgeler de mevcuttur.

Irak'ın, yapılan tüm iyileştirmelere rağmen gelişmiş bir bankacılık altyapısının olduğu söylenemez. Bankacılık sektöründe son dönemde yapılan reformlar, genelde ulusal çapta elektronik para ağı kurmak, özel bankacılığı geliştirmek ve devlet bankalarını yeniden yapılandırmak üzerinde odaklanmıştır.

2003 yılı sonrası Irak'ta bankacılık konusunda en önemli gelişme, bağımsız bir merkez Bankası'nın kurulması olmuştur. Irak Merkez Bankası, bankacılık konusundaki Basel Kriterleri ile ortaya koyulan hükümet dışı, şeffaf ve güçlü bir yönetime sahip yeterli kaynakları olan ve hesap verebilir kurumlar olması ilkeleri ile oluşturulmuş bir yasa ile kurulmuştur. Yasa gereği Irak Merkez Bankası bağımsızdır, kişi, devlet ya da kurumlardan talimat almaz ve karar verme mekanizmasına müdahale edilemez. Bu gelişme, modern ve verimli bir mali sektör yaratılmasında ve faiz oranlarının üst yönetimin direktifleri yerine piyasa güçleri tarafından belirlenmesinde son derece önemli bir adımdır. Bu önlemler bankacılık sistemine olan güveni artırmıştır. Irak Merkez Bankası, para politikasını yönetmekte ve bu amaçla da döviz ihaleleri, bono satışları diğer nakit işlemlerini yerine getirebilmektedir. Irak Merkez Bankası'nın ülke çapında 6 şubesi vardır.

2008 yılı başından itibaren Irak'taki özel bankalar uluslararası ödemeler, döviz havalesi ve milyon Dolara kadar akreditif açılması gibi işlemleri yapabilmektedir. Yabancı bankalar Irak'ta ofis açabilmekte, Irak'taki özel bankalar ile ortaklık kurabilmektedir. Irak Merkez Bankası verilerine göre; Irak'ta bulunan banka sayısı 63 olup, bunlardan 16'si devlet bankalarıdır. Tarım, sanayi ve ticaret gibi sektörlere hizmet eden Finansal Yatırım Firmaları, Finansal Şirketler ve Finansal Kurumlar faaliyet göstermektedir.

Irak'ın Bağdat ve Erbil şehirlerinde Türkiye'nin önde gelen bankalarından T.C. Ziraat Bankası, İş Bankası ve Vakıflar Bankası'nın şubelerinin bulunduğu ve Türk firmaları için büyük avantaj sağladığı bilinmektedir.

TÜRKİYE İLE IRAK DIŞ TİCARETİ

Türkiye ile Irak arasında derin ticari ve ekonomik ilişkiler mevcuttur. Irak, Almanya'dan sonra en fazla ihracat yaptığımız ikinci ülkedir. 2011 yılında ihracatımızda ikinci sıraya yerleşen Irak'a ihracatımız 2013 yılında 11,9 milyar dolar olmuştur. 2014 yılında Türkiye'nin Irak'a ihracatı bir önceki yıla göre yaklaşık % 8,9 oranında azalarak 10,89 milyar dolara gerilemiştir. Irak ile olan ticaretimizde 2014 yılının ilk 10 ayında 5 milyar Dolar dış ticaret fazlası elde etmemize rağmen, 2015 yılının ilk 10 ayında bu rakam 3,5 milyar Dolara kadar gerilemiştir. 10 Aylık Toplam Ticaret Hacmimiz ise 11 milyar Dolar olmuştur. (2014 yılının aynı döneminde Ticaret Hacmi 12 milyar Dolardı)

Irak'ta ortaya çıkan siyasi ve askeri kriz nedeniyle ihracatımız azalmaya başlamıştır. Olayların başladığı Haziran ayından Aralık ayına kadar olan dönemde tüm aylarda bir önceki yılın aynı ayına göre azalmalar gerçekleşmiş olup Haziran-Aralık dönemindeki toplam azalış %24,4 olarak gerçekleşmiştir.

Irak'ın ithalat yaptığı ülkelerin başında Türkiye, İran, Çin ve ABD gelmektedir. Türkiye'nin Irak'tan gerçekleştirdiği ithalatta petrol yağları ve altın en önemli yeri tutmaktadır.

Türkiye'nin Irak'a ihraç ettiğimiz belli başlı ürünler; ayçiçeği yağı, mücevherat, buğday unu, demir-çelik çubuklar, tavuk eti, izole kablo ve teller, demir-çelikten inşaat ve aksamı, mobilya, yumurta, hazır giyim, bisküvi, hijyenik havlu ve bebek bezleri, turunçgiller, demir-çelik boru ve profil, dokunmuş halı, plastik boru, inşaat elverişli işlenmiş taşlar, çikolatalı mamuller, plastik inşaat malzemesi ve domatestir.

Türkiye-Irak Dış Ticaret Değerleri

Yıl	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
2004	1.821.000.000	145.000.000	1.676.000.000	1.966.000.000
2005	2.750.000.000	66.000.000	2.684.000.000	2.816.000.000
2006	2.589.000.000	121.000.000	2.648.000.000	2.710.000.000
2007	2.845.000.000	118.000.000	2.727.000.000	2.963.000.000
2008	3.917.000.000	133.000.000	3.784.000.000	4.050.000.000
2009	5.123.000.000	120.000.000	5.003.000.000	5.243.000.000
2010	6.036.000.000	153.000.000	5.883.000.000	6.189.000.000
2011	8.310.000.000	86.000.000	8.224.000.000	8.396.000.000
2012	10.830.000.000	149.000.000	10.681.000.000	10.979.000.000
2013	11.958.000.000	146.000.000	11.812.000.000	12.104.000.000
2014	10.896.000.000	268.000.000	10.628.000.000	11.164.000.000
2015*	7.286.000.000	249.000.000	7.037.000.000	7.535.000.000

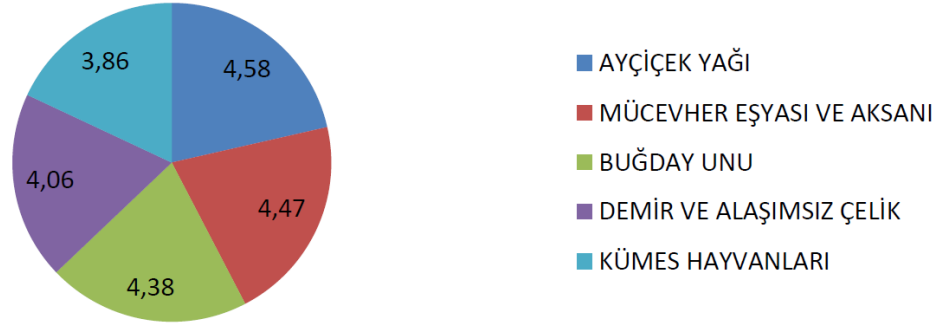
*Ocak-Kasım

Kaynak: TÜİK

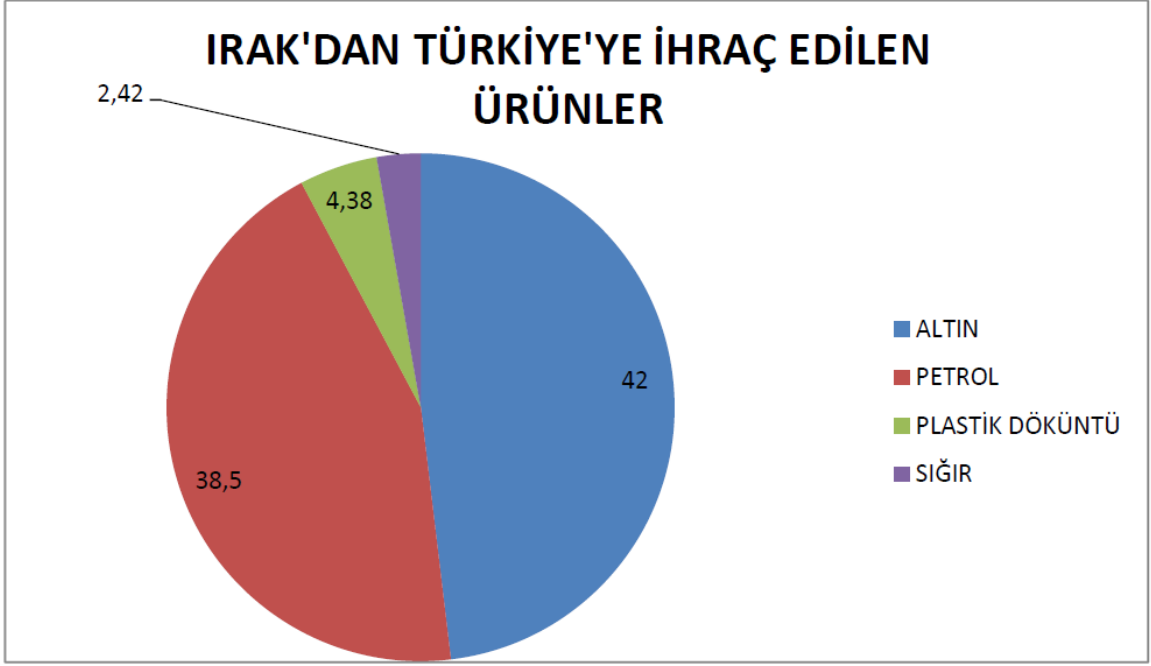
TÜRKİYE’NİN İRAK’A İHRACAT POTANSİYELİNİN YÜKSEK OLDUĞU BAŞLICA SANAYİ ÜRÜNLERİ VE HİZMET SEKTÖRLERİ;

Alüminyum İnşaat Malzemeleri, Beyaz Eşya, Boru ve Bağlantı Parçaları, Demir Çelik, Elektrikli Makineler ve Kablolar, Ev Tekstili, Gıda İşleme Makineleri, Halı, Hazır Giyim, İnşaat Malzemeleri, Müteahhitlik hizmetleri, Otomotiv Ana ve Yan Sanayi, Sofra ve Mutfak Eşyaları

TÜRKİYE'DEN İRAK'A İHRAÇ EDİLEN ÜRÜNLER

ÜRÜN	DEĞER \$
AYÇİÇEK YAPI	499.160.000.000
MÜCEVHER EŞYASI VE AKSANI	487.922.000.000
BUĞDAY UNU	422.728.000.000
DEMİR VE ALAŞIMSIZ ÇELİK	422.921.000.000
KÜMES HAYVANLARI ETİ	421.511.000.000

ÜRÜN	DEĞER \$
ALTIN	115.065.000.000
PETROL YAĞLARI	103.530.000.000
PLASTİK DÖKÜNTÜ KALINTI VE HURDA	11.779.000.000
SIĞIR VE AT CİNSİ HAYV. DABAKLANMIŞ POST VE DERİLERİ	6.512.000.000

• IRAK TEMSİLCİLİKLERİ

*IRAK CUMHURİYETİ ANKARA BÜYÜKELÇİLİĞİ

Adres: Turan Emeksiz Sokak, No:11, Gaziosmanpaşa/ANKARA

Tel: (312) 468 7421

Faks: (312) 468 4832

E-posta: ankemb@iraqmofamail.net

*TİCARET ATAŞELİĞİ

Adres: Rabat Sk. No:14/1, Gaziosmanpaşa/ANKARA

Tel: (312) 436 4318

Faks: (312) 436 4681

*IRAK CUMHURİYETİ İSTANBUL BAŞKONSOLOSLUĞU & TİCARET ATAŞELİĞİ

Adres: Köybaşı Caddesi No:3, Yeniköy/ İSTANBUL

Tel: (212) 299 0120

Faks: (212) 299 7442

* T.C. BAĞDAT BÜYÜKELÇİLİĞİ (Turkish Embassy in Baghdad)

Adres: 2/8 – Veziriye Mahalla, Baghdad-Iraq

Tel: +964 - 790 191 24 01 – 790 190 94 06

Türkiye/Ankara (VOIP): 0312 218 60 10

Email: embassy.baghdad@mfa.gov.tr

Web: www.baghdad.emb.mfa.gov.tr

*T.C. BAĞDAT BÜYÜKELÇİLİĞİ, TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

(Turkish Embassy Commercial Office in Baghdad)

Adres: Veziriye Mahalla, Street No: 5, Baghdad-Iraq

Tel: +964 – 790 316 75 81 – 780 916 69 11

Email: bagdat@ekonomi.gov.tr

* TÜRKİYE CUMHURİYETİ ERBİL BAŞKONSOLOSLUĞU

Adres: Gulan Street, Ster Tower, Floor 11 Erbil

Telefon: +964 66 224 62 32 veya 33 (sekreteryaya),

+964 750 336 10 21 (sekreteryaya),

+964 750 336 10 34 (vatandaşlık işleri)

consulate.erbil@mfa.gov.tr

<http://erbil.bk.mfa.gov.tr>

***ERBİL TİCARET ATAŞELİĞİ**

Adres:Turkish Consulate General Office of the Commercial Attache

Ster Tower No:602 Gulan Street Erbil / IRAQ

Tel: 00 964 750 / 717 43 45 00 964 750 / 836 56 43

E-posta: erbil@ekonomi.gov.tr

Not: Cuma ve Cumartesi günleri, Irak'ta haftasonu tatilidir